

הצעות לערב הורים-ילדים בנושא משפחה

מתאים גם ליום המשפחה

הצעה א

ילדים והורים - שתי נקודות מבט

ילדים ומבוגרים מתבוננים במציאות במבטים שונים. הם נבדלים אלה מאלה ברמת החשיבה ובסגנון החשיבה שלהם. ילדים בגיל הזה נמצאים רק בתחילת השלב של החשיבה הפורמלית (או שטרם רכשו אותה), ההורים נמצאים בשלב הזה. חשיבתם של ההורים היא ריאליסטית ומבוססת על ניסיון העבר, בעוד שחשיבתם של התלמידים המתבגרים היא אידיאליסטית ופונה בעיקר לעתיד.

הנושאים המעסיקים את המבוגרים שונים מהנושאים המעסיקים את המתבגרים.

לפעמים ישנה הרגשה שהמבוגרים רואים את הדברים המעיקים עליהם כחשובים באמת, ואילו את אלה שמטרידים ילדים ומתבגרים - כשוליים: "זה יעבור... גם אני הרגשתי וחשבתי פעם כך...". סן הצד האחר, ילדים ומתבגרים מרגישים שישנם דברים שהמבוגרים פשוט אינם מבינים, ואולי אפילו לא כדאי להסביר להם.

לא תמיד קיימת התאמה בין ציפיות ההורים סילדיהם לבין ציפיותיהם של הילדים מעצמם בשלב זה בחייהם. סידת ההתערבות של ההורים בלמידה של ילדם, בסידור החדר, באופי הבילוי, בשעת החזרה הביתה הם אחד מנושאי המחלוקת שעליהם מדווחים הורים וילדים כשהם נשאלים על מערכת היחסים ביניהם.

חשוב לזכור, שבצד אי-ההבנות קיימות גם הבנות. להורים יש תפקיד משמעותי בחיי ילדיהם. למרות הוויכוחים זקוקים המתבגרים להערכת ההורים, לתמיכתם, לעזרה ולמשענת.

מהלך:

שלב א'

לגבי ההבדל בין תפיסת המבוגרים לבין תפיסת הילדים - את הדברים החשובים מבטא ברגישות רבה הנסיך הקטן בשיחתו עם הטייס שפגש במדבר, בספרו של סנט דה אקזופרי "הנסיך הקטן". לדעת הנסיך הקטן, מעניינים את המבוגרים רק הדברים המעשיים, ובראש וראשונה המספרים. אף פעם אין להם פנאי, הם תמיד עוסקים בדברים הנראים בעיניהם רציניים וחשובים.

כאשר פונה הנסיך הקטן אל הטייס העוסק בתיקון המטוס, וחוקר בדאגה מדוע מגדלים הפרחים חוחים, ומדוע אוכלים הכבשים את הפרחים, משיב לו הטייס, כי אין לו פנאי להשיב לכל השאלות, כי הוא הרי עסוק בעניינים רציניים. על כך משיב הנסיך הקטן:

"הפרחים מגדלים חוחים זה סיליונים בשנים, ואף-על-פי-כן אוכלים הכבשים את הפרחים זה סיליוני שנים. כלום אין זה עניין רציני לחקור ולברר למה ומדוע מתאמצים הפרחים כל כך לגדל חוחים, שאינם מועילים להם כלל? והמלחמה הנטושה בין הכבשים ובין הפרחים, כלום איננה עניין חשוב? האין זה דבר רציני חשוב שבצתיים מחשבונותיו של דון שסן ואדום פרצוף...".

1. הורים ותלמידים ישבו בקבוצות נפרדות.
2. קבוצת התלמידים תתבקש להשלים את המשפט: "מה שהמבוגרים אינם מבינים אצל הילדים...".
- קבוצת ההורים תתבקש להשלים את המשפט: "מה שילדים אינם מבינים אצל המבוגרים...".
3. כל שתי קבוצות של הורים וילדים יתאחדו ויצווגו אחת בפני האחרת את משפטיהם.
4. הילדים וההורים ירשמו שתי סוגיות שבהן קיימת אי-הבנה ביניהם להמשך דיון.
5. בסבב במליאה יאספו וירשמו על הלוח את אי-ההבנות שזוהו.

שלב ב'

4. כל קבוצה תקבל להמשך עבודה את אחת הסוגיות שבהן קיימת אי-הבנה, סאלה שהוצגו במליאה.
5. ההורים והילדים יכינו משחק תפקידים שבו תוצג הסוגיה שיש בה אי-הבנה, מחלוקת בין הורים לילדים.

שלב ג'

1. בכיתה ייבנה חדר אולפן טלוויזיה שבו יוצג דיון בנושאים השנויים במחלוקת בין הורים לבין מתבגרים.
2. לדיון יוזמנו שני צוותים מוסחים. צוות הורים וצוות ילדים.
3. בכל פעם יוצג בפני צוות המוסחים משחק תפקידים שהוכן בשלב הקודם.
4. קבוצת ההורים תתבקש להתייחס:
אילו משפטים שאמר אחד הילדים הרגיזו אותם במיוחד כהורים?
- אילו היה אפשר להשיב את הוויכוח אחורה על סנת לפתור ביתר הצלחה את המחלוקת, באיזה שלב הם היו עוצרים?
5. קבוצת התלמידים תתבקש להתייחס:
אילו משפטים שאמר אחד ההורים הרגיזו אותם במיוחד כתלמידים?
אילו היה אפשר להחזיר את הוויכוח אחורה על סנת לפתור ביתר הצלחה את המחלוקת, באיזה שלב הם היו עוצרים?

הצעה לערב הורים-ילדים בנושא אהבה וקשר

המפגש עם דימויים של אהבה המאפיינת קשר זוגי, ודיאלוג בין התלמידים להוריהם על אודות דימויים אלה, יכולים לאפשר חשיפה למגוון רחב של עמדות, ציפיות, ומיתוסים הנלווים למושג אהבה.

חוויות השתייכות, קבלה, קרבה ומשיכה, המאפשרות לאדם הנאהב לחוות את עצמו כבעל ערך עצמי מחוזק, נמצאות בקצה האחד של הרצף. בצדו השני – מצויים כאב הדחייה, הבדידות והניכור, ה"מאיימים" על מי שאינו נאהב. השיח עם האחרים, ובמיוחד עם המבוגרים, יכול לאפשר הזדמנות לתחילתה של ראייה שתהווה מקור לפיתוח התבוננות אופטימית ומציאותית, מתובלת בהומור ובקורטוב של פיוט.

ההצעה לערב זה תאפשר קירוב לבבות בגיל שבו פעמים רבות מתפתחים מתחים במשפחה סביב התבגרותם של הבת והבן. כמו כן, יתאפשר לשני הצדדים לפגוש זה את זה "ממבט אחר", לא רק זה ההיררכי, שבין הורים לילדים, אלא כבני אנוש שלכולם הצורך באהבה ובקרבה.

למורה,

- הערב יוקדש לנושא האהבה בראי ההתבגרות - בשיתוף הורים, כאשר כולם יחד לוקחים חלק פעיל ביצירה. ההורים מוזמנים להתייחס לאהבה בגיל ההתבגרות דרך זיכרונותיהם האישיים.

- הורים וילדים יעבדו בתחילה בנפרד, ולאחר מכן יחד – ניתן להפגיש את עבודות ההורים עם עבודות התלמידים, ולפתח שיחה על זוויות הראייה המשותפות והשונות העולות מן ההתייחסות לנושא.

- ערב זה יכול להיות אירוע שיא ברצף הלמידה של הנושאים העוסקים בהתבגרות, וניתן לקשור אותו לאירועים לציון שנת בת המצווה הנהוגים בכיתות ו'.

- פעילות זו ניתנת לצרף לפעילויות שהצענו בתחום הגוף או המשפחה, או לחלופין, להקראת קטעי ספרות, שירים ואף להרצאה בתחום.

את הפעילות ניתן לבצע בקבוצות גיל הומוגניות, (תלמידים לחוד והורים לחוד), או הטרוגניות. במידה שמדובר במספר גדול של משתתפים, יוצגו העבודות במרחב משותף במשך זמן מוקצב, כך שכל הנוכחים יוכלו לצפות בכל העבודות, ואחר-כך בקבוצות הטרוגניות תוסברנה היצירות על ידי היוצרים היושבים בתוך הקבוצות, וייערך דיון בקבוצה על תהליך היצירה: מה עבר על המשתתפים, ומהם המכנים המשותפים בין העבודות בקבוצה. נציג מכל קבוצה יציג את תובנות הקבוצה במליאה.

”עוז סיפור אחד של אהבה“:

למורה,

המשתתפים ישבו סביב שולחנות: שלושה או ארבעה זוגות הורים וילדיהם. על כל שולחן יונחו חומרי יצירה מגוונים וגיליונות שמינית בריסטול צבעוניים שישמשו מצע לעבודה. המטלה מכוונת לכל הורה בנפרד או לזוג הורים במשותף, ולכל תלמיד בנפרד, או עם חבר, על-פי בחירתם (חשוב לאפשר בחירה כזאת כדי ליצור את התנאים הטובים והנוחים ביותר לעבודת היצירה.

יש להכין מרחב נפרד (לא באזור שבו יושבים ועובדים), שיהיו בו תנאים להצגת העבודות במהלך ההפסקה, ואשר ניתן לכנות אותו: גלריית האהבה שלנו.

הנחיה למשתתפים – דמיינו לעצמכם:

- אהבה בן בני זוג היא בשבילכם כמו... ניתן לדמות אהבה ל...
- עצבו תמונה שתייצג את המושג שבחרתם בצבע, בצליל, בצורה או במילים. ניתן להיעזר בדימויים מתוך שירי האהבה שאתם מכירים.
- ציינו בצמוד לעבודה שלכם כותרת (שם לעבודה), ומשפט התייחסות שלכם. לאחר שסיימתם, הציגו את עבודותיכם ב"גלריית האהבה".
- בהפסקה, שתיערך לאחר עבודת היצירה, בקרו בגלריית האהבה, והתבוננו ביצירות המוצגות לפניכם. בחרו דימוי נוסף מן העבודות המוצגות בגלריית האהבה, שיכול להשלים את שלכם או להוות ניגוד מעניין. הוסיפו בכתב התייחסות קצרה לבחירה שלכם, ולקשר שאתם מוצאים בין השתיים (כמו חמשיר או משפט מטפורי, או סוג של ביטוי חזותי המחבר בין השתיים).
- בתום ההפסקה קחו את העבודה חזרה לשולחן שלכם, הציגו אותה בפני הקבוצה, והתייחסו אליה או לדימוי הנוסף שבחרתם בזמן הצפייה בעבודות שהוצגו בגלריה. אתם מוזמנים לנסח דברים בשם הדימויים, או שיח ביניהם (אני אש האהבה, המאירה את חוף האהבה שלך... כשאני מקנאה, אני עלולה לשרוף את כל אשר נמצא על החוף... או לכבות בשעת גאות וסערה כשהמים הקרים של המציאות ירטיבו אותי...).

לאחר הצגת העבודות, התייחסו בקבוצה:

- מה היה התהליך שעבר עליכם תוך כדי היצירה והבחירה.
- אילו מכנים משותפים ניתן למצוא בין העבודות בקבוצה? בגלריה כולה?
- האם ניתן לזהות הבדלים בין העבודות של ההורים לבין אלה של הילדים? איך ניתן להסביר זאת?
- האם ישנם הבדלים בין עבודות הבנים לאלה של הבנות?
- מה המשמעות של ההבדלים הללו?

סיכום:

נציג מכל קבוצה יציג בפני המליאה שתיים או שלוש תובנות משמעותיות שעלו מהשיח בקבוצה.

הצעה לערב הורים – המשותף להורים לילדים

שלב א: פתיחה: אפשרויות שונות

1. בקבוצות מעורבות של ילדים והורים יתבקש כל הורה לספר את סיפור השם של הבן או הבת שלו. הילדים יתבקשו לספר את סיפור השמות של הוריהם, אם הם יודעים..
2. הורים וילדים בקבוצות מעורבות יתבקשו לרשום אסוציאציות למילה משפחה...

שלב ב': שלב היתולי: אפשרויות שונות

1. **משחק:** הוציאו כמה זוגות מחוץ לחדר (הורה וילד). שאלו את הילדים שאלות על ההורים, ואת ההורים - שאלות על הילדים, ולאחר מכן בדקו את תשובותיהם. כוונתן לתת להורה ילד שמצליחים פרס סמלי. להלן שאלות לדוגמה:

שאלות על הילדים: מה אוהב ילדך לאכול? מהו הצבע האהוב עליו? מה הוא רוצה ליום ההולדת? באיזה שמפו הוא אוהב לחפוף? מקצוע אהוב עליו? מה הוא אוהב לעשות בזמנו הפנוי? מה סרגיז אותו? מה הוא אוהב לעשות אתך? מי הם חבריו הטובים? זמר מועדף? איך קוראים למורה האהובה עליו?

שאלות על ההורים: מתי אימא ואבא נפגשו ואיפה? מה אוהב לעשות ההורה בזמנו הפנוי? מה סרגיז אותו? איך אפשר לשחח אותו? איזה סין ילד הוא היה בבית-ספר? איזו סתנה הוא היה רוצה ליום ההולדת? בן כמה הוא? הוא עוסק? משפט שהוא אומר לעיתים קרובות? בגד אהוב עליו? צבע אהוב? מאכל אהוב? וכד'.
2. **זיהוי היגדים:** ניתן לבקש מהילדים לכתוב על פתק משפט המשקף את מה שהוריהם חושבים עליהם, או משפט שהוריהם נוהגים לומר להם. הקריאו להורים את המשפטים והם יצטרכו לנחש איזה פתק כתב ילדם.
3. אפשר להפתיע את הילדים ולבקש מההורים להביא תמונות נחמדות של הילדים כשהם היו תינוקות. ניתן להקרין את התמונות על שקף או במחשב, ולבקש מילדי הכיתה לזהות מהו התינוק שבתמונה.

שלב ג': ערכים/ מאפיינים:

כל הורה וילד יתבקשו לבחור מרשימת הערכים את הערך החשוב להם ביותר במשפחה שלהם, או לדרג אותם בסדר החשיבות:

סבלנות וסובלנות.	אחריות.
אמפתיה והקשבה.	שיתוף פעולה.
מתן כבוד.	עזרה.
פרטיות.	נאמנות.
אהבה.	התמדה.
נתינה.	אופטימיות.
חופש פעולה (עצמאות).	חריצות

לאחר שבחרו, הם יתבקשו לחשוב כיצד ערך זה בא לידי ביטוי בביתם. ניתן להציג ערך זה בסבב.

שלב ד': ילדים והורים יתבקשו לבנות את הבית שלהם בציור

בציור ימלאו את הבית במילים או בחפצים בדרך הבאה:

בגג	- ערכים המאחדים את הבית.
בדלת	- אילו דברים אני לוקח מהסביבה שלי? (מודלים לחיקוי) ומכניס הביתה.
חדר ילדים	- הפרטיות של כל אחד מבני הבית - במה עוסק הילד שלנו עם עצמו, ואנחנו לא מתערבים.
חדר הורים	- הפרטיות של ההורים מהי? "מה נשאר בחדר הזה?"
פינת אוכל	- מהם הטקסים המשפחתיים שמתקיימים בבית? מנהגים שמקפידים עליהם?
יסודות	- קצת על השורשים שלי, דמויות משמעותיות מהעבר..
חלון	- מה רואים אנשים מבחוץ ביחס למתרחש בבית...

